



# NATURRESERVAT

## Välkommen till Sånnarna – Åhusbygdens eget Pampas

Hela Kristianstadslätten var förr i tiden ett trädfattigt, sandigt odlingslandskap med vidsträckta betesmarker, små åkrar och blommande trädor. Det här var fältpiplärkans och månhornsbaggens rike, där den söta doften av sandnejlika spreds över vidderna. Idag återstår bara fragment av det forna kulturlandskapet, som här i naturreservatet Sånnarna. Naturreservatet är en fristad för en rad sandlevande växter och djur. Välkommen att gå på upptäckt i sandens fascinerande värld!

Den kortsnaggade sandheden ger vid första anblick ett alldagligt och livlost intryck. Men skenet bedrar – här lever ett myller av växter och djur. Om du tittar närmare upptäcker du hedblomster, backtimjan, monke och andra örter som undgått djurens mular. I den kalkrika sanden trivs en mängd sällsynta röksvampar. Här lever även den ovanliga månhornsbaggen, tillsammans med en rad andra dynglevande skalbaggar. Med lite tur får du syn på den välkamouflerade fältpiplärkan i knyckig sångflykt eller på jakt efter småkryp vid en sandblotta. Stenskvättan är ytterligare en av sandhedens karaktärsarter. Spana efter den längs de vällagda stenmurarna! På de gamla stängselstolparna av ek växer den sällsynta laven grå ladlav.

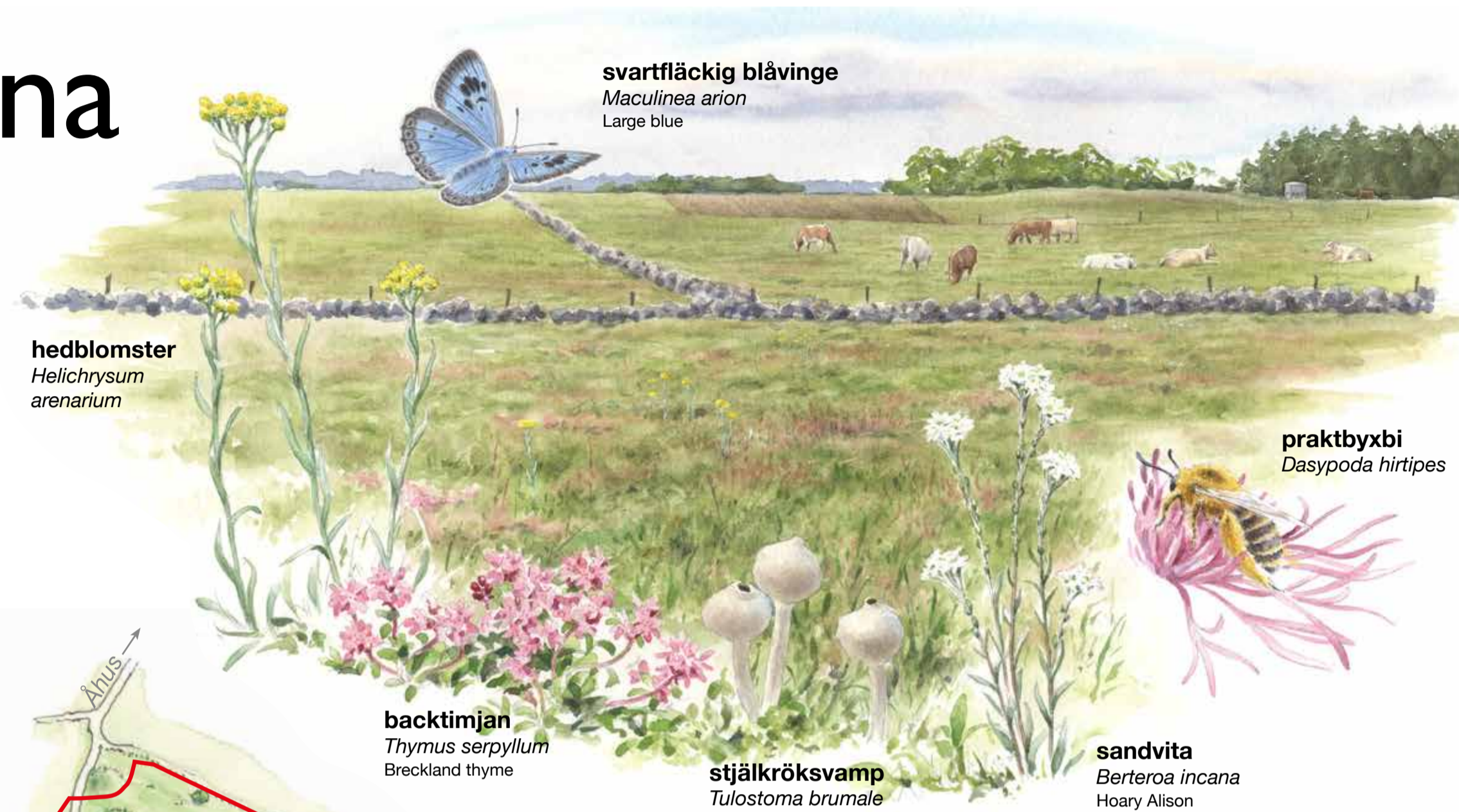
Från Paddgropen i norr hörs ett metalliskt knarrande läte från mitten av april till långt in i juni. Det är den sällsynta strandpaddan som håller konsert. Det gamla grustaget är en av Skånes bästa lokaler för denna lilla krabat, som är vår minsta padda och ett av Sveriges mest hotade groddjur. Paddorna ligger nergrävda i sanden på dagen men i skymningen kryper de fram för att äta, spela och para sig. Under stilla kvällar kan de kärlekstörstande hannarnas sång höras flera kilometer.



strandpadda  
*Epidalea calamita*  
Natterjack toad



grå ladlav  
*Cyphelium trachylioides*



svartfläckig blåvinge  
*Maculinea arion*  
Large blue

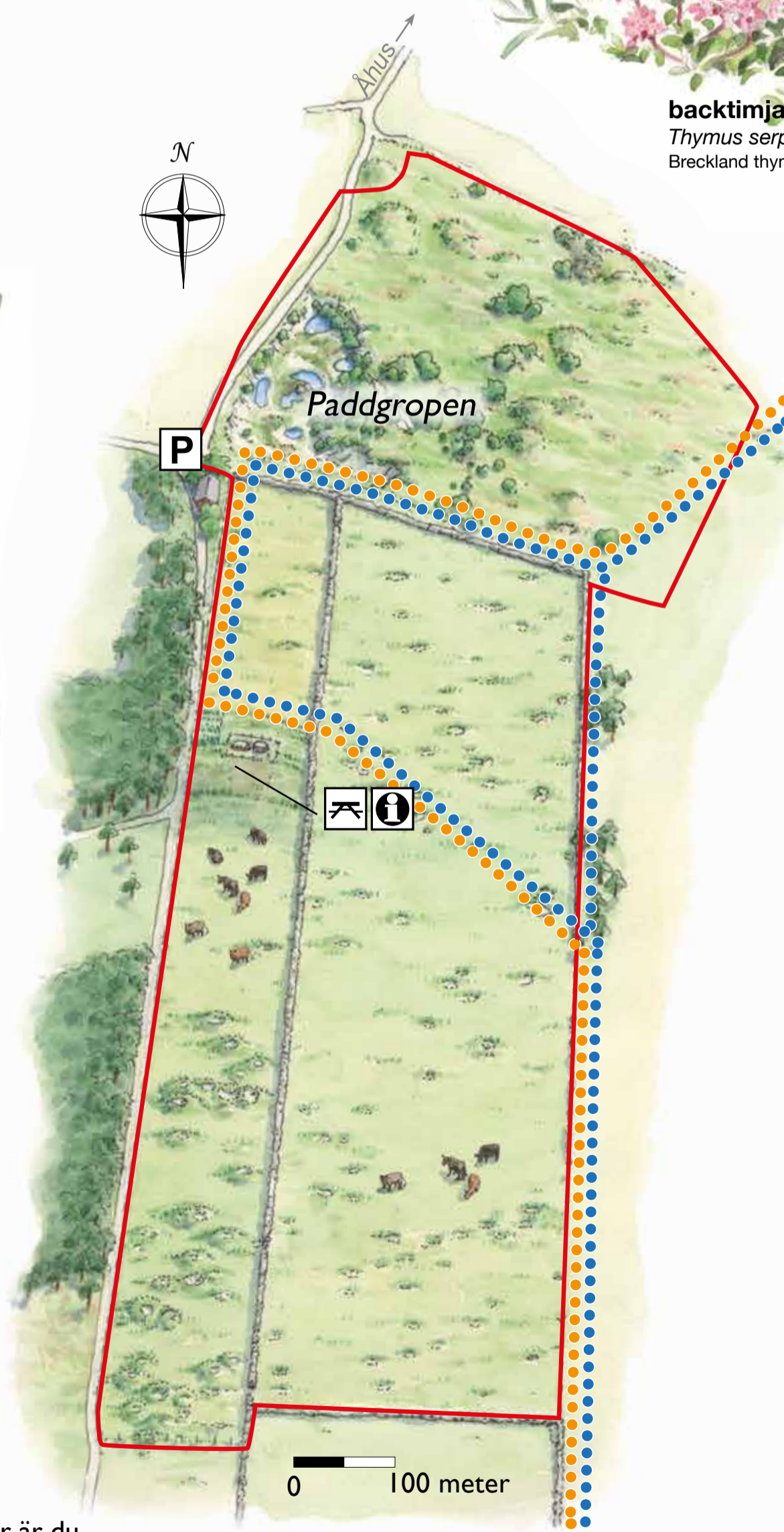
hedblomster  
*Helichrysum arenarium*

praktbyxbi  
*Dasypoda hirtipes*

backtimjan  
*Thymus serpyllum*  
Breckland thyme

stjälkröksvamp  
*Tulostoma brumale*

sandvita  
*Berteroa incana*  
Hoary Alison



● Här är du  
You are here

— reservatsgräns  
reserve boundary

— Sånnastigen  
Sånnastigen trail

— Skåneleden SL6  
Skåneleden trail

P parkering  
parking area

— rastplats  
resting area

— Utemuseum Sånnarna  
Sånnarna Outdoor Museum

0 100 meter

De blommande markerna runt Paddgropen är ett paradys för fjärilar och bin. Här låg tidigare en deponi för jordmassor och kol, men sedan den värsta bråten rensats bort har området blivit en värdefull naturmiljö. Växter som sandvita, väddklint, blåklockor, gulmåror och fibblor erbjuder mängder av mat åt pollen- och nektarletande insekter. De gamla jordhögarna ger dessutom lä för vinden åt de värmeälskande småkrypen. Här trivs en rad sandlevande och sällsynta vildbin som praktbyxbi, klocksolbi, vädd-sandbi och monkesolbi. I området finns också den mycket sällsynta fjärilen grå puckelmätare, vars larver lever på och av den gulblommande örten stillfrö.

Utemuseum och odling som förr. Vill du veta mer om sandmarkerna och dess invånare bör du besöka Utemuseum Sånnarna mitt på sandheden. Utställningen omges av en demonstrationsodling som visar hur de magra sandjordarna brukades förr i tiden. Här står också ett gammalt kulsprutevärn som tillsammans med skyttevärnerna i södra delen av betesmarken minner om den period då Sånnarna användes som militärt övningsområde.

Här och var på Sånnarna växer det blågrå gräset tofsäxing. Tofsäxingen växer på små ytor med sandstäpp – en av landets ovanligaste naturtyper. I hela landet finns inte mer än 50 hektar kvar, och största delen ligger här i östra Skåne. Förutom tofsäxing är andra sällsynheter som sandnejlika och sandtimotej karaktärsväxter på sandstäppen. För att sandstäpp ska uppstå krävs sand, värme och kalk. Lagg där till återkommande störning som skapar ytor med bar sand och du har förutsättningarna för den mycket artrika och exklusiva naturtypen.

tofsäxing  
*Koeleria glauca*  
Crested hair-grass



**Welcome to Sånnarna Nature Reserve!**  
In the past, the whole of the Kristianstad plain was an area with few trees and wide-stretching, cultivated sandy fields. Today, only fragments remain of this old agricultural landscape, such as the one you see here in Sånnarna Nature Reserve. At first sight, the landscape may seem plain and lifeless, but appearances can be deceptive – here you find an exceptional diversity of herbs, bees, butterflies, dung beetles and fungi. And Paddgropen, the old gravel pit to the north, is one of the best habitats in Skåne for the natterjack toad.

To find out more about the sandy soils and their inhabitants, you can visit Sånnarna Outdoor Museum located right on the sand heath. The exhibition is surrounded by a demonstration plot showing how the nutrient-poor sandy soils were cultivated in the past. Here is also an old machine gun bunker, which together with the fire trenches in the southern part of the pasture remind us of the period when Sånnarna was used as a military training ground.



stenskvätta  
*Oenanthe oenanthe*  
Northern wheatear

**Föreskrifter**  
Inom reservatet är det förbjudet att:

- skada fast naturföremål eller ytbildning,
- elda,
- rida i våtmarkerna/dammarna,
- ställa upp eller övernatta i husbil, husvagn, tält eller motsvarande,
- gräva upp växter, svampar, mossor eller lavar,
- avsiktligt störa djurlivet,
- medföra hund som ej hålls i koppel under perioden 1 mars–20 augusti,
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning utan tillstånd av förvaltaren,
- samla in ryggradslösa djur t. ex. skalbaggar eller mollusker.

**Regulations**  
Within the grounds of the reserve it is forbidden to:

- damage solid natural objects or surface formations,
- make fire,
- ride in the wetlands/ponds,
- park caravans, campers or similar and put up tents,
- dig up plants, fungi, mosses and lichens,
- deliberately disturb animal life,
- bring unleashed dogs during the period 1 March to 20 August,
- put up notice boards, signs, posters, paper-strips or similar or make inscriptions without permission from the reserve manager,
- collect invertebrates, e.g. beetles or molluscs.

Naturreservatet Sånnarna bildades 2013 och är ca 45,5 hektar stort. Syftet med reservatet är att bevara, restaurera och utveckla natur- och kulturvärdena i öppna, örtrika och betade sandmarker med småvatten och de växter och djur som är beroende av dessa naturtyper samt att främja det rörliga friluftslivet.  
Förvaltare: Kristianstads kommun [www.kristianstad.se](http://www.kristianstad.se)

Naturreservaten ligger inom Biosfär-område Kristianstads Vattenrike (utsett av UNESCO:s Man and Biosphere Programme, MAB).

